

היכל הוראה

מבי מדרשא "היכל הוראה" • מיסוד שר ההוראה מרן ה"קנה בשם" זי"ע
בראשות בנו גאב"ד היכל הוראה הגאון הגדול רבי משה בראנערסדארפער שליט"א
מגדולי פוסקי דורנו ובעל שו"ת היכל הוראה * יו"ל ע"י איגוד הרבנים תלמידי "היכל הוראה"

גליון קח * פרשת במדבר - חג השבועות תשפ"ה

בין כותלי ההיכל

מתוך שאלות ותשובות
שעלו על שולחן ההיכל לפני מורינו הרב שליט"א

פסקי דינים

בן חו"ל שיש לו ב' דירות אחת בחו"ל ואחת בא"י ועכשיו הוא שוהה בארץ ישראל

בן חוץ לארץ שיש לו ב' דירות, אחת בחו"ל בה הוא מתגורר רוב השנה, אמנם קנה דירה נוספת בארץ ישראל שם הוא רוצה להתגורר בקרוב אלא שלעת עתה עדיין רוב עסקיו בחו"ל, וכעת הוא שוהה בארץ ישראל ביום טוב. הרי שהיותו הוא כאן כבר כמה חדשים ויש לו דירה משלו ובפרט שבדעתו לעקור דירתו מחו"ל לגמרי ולהשתקע ולדור בארץ ישראל בתמידות ע"כ פשוט אינו צריך לנהוג רק יום אחד כמו כאן בארץ ישראל.¹

אחד שאכל מאכלי חלב וישב לסעודה עם שנים שאכלו מאכלי בשר אם יכולים להצטרף לזימון

אכל מאכלי חלב ושאר הסועדים אכלו מאכלי בשר (כמובן בהפסק מפה), הרי שלמעשה אם ישבו יחד לאכול ואכלו שלשתם כזית מן הפת עוד קודם שהתחילו סעודתם זה בבשר זה בחלב שפיר יכולים להצטרף אבל אם קדמו אוכלי הבשר ואכלו מן הבשר קודם שיאכל הלה מפתו אזי אי אפשר לצרפם.²

חלות שנאפו עם רוטב בשרי ולא עשה בהם היכר האם מותר לאכלם

הכין לסעודת שב"ק חלות שנאפו עם רוטב בשרי [ובשביל הדגים יש לו חלות אחרות כך שאין בזה משום סכנה] והיות שיש לו אורחים רבים אפה הרבה חלות אך לא עשה בהם היכר כיון שהוא רק לצורך שב"ק, ולבסוף לא אכלם בשבת. הרי שמותר לקיימן ויכול לאכלן גם במשך השבוע אלא דצריך שיעשה בהן היכר כדי שלא יבואו לאכלן עם חלב.³

1. בן הורה מורינו הרב שליט"א בשו"ת היכל הוראה ח"ב (הוראה פו) בענין אחד שהוא גרוש מאשתו והוא גר עד היום במדינת שווייץ וגרושתו וילדיו נמצאים בארץ ישראל, ועתה רוצה להיות קרוב לילדיו ולכן החליט לקנות דירה בארץ ישראל ולבוא לגור כאן בקביעות, אמנם בינתיים כיון שעיקר פרנסתו עדיין בשווייץ החליט שבתקופה זו עד שיגמור עסקיו שם הוא יחלק את זמנו באופן שבחדשים האלו שהוא צריך לעסוק שם לפרנסתו ישהה שם ובשאר הזמן יהיה בא"י בדירתו שקנה לאחרונה, ואחר שיגמור שם את כל עסקיו יעלה לארץ ישראל באופן קבוע, וכן כבר העביר חלק מחפציו לכאן לארץ ישראל, ועתה הוא שוהה כאן בארץ ישראל לכהן חדשים ושואל אם צריך לנהוג יו"ט שני של גלויות.

והנה מצאנו כעין נדון דידן בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סימן ד) שנשאל אודות מי שדר איזה חדשים בארץ ישראל ואיזה חדשים בחוץ לארץ מה דינו, והביא משו"ת מהרי"ט צהלון (סימן נב), דאם אדם קבע עצמו לדור שנה בארץ ישראל ושנה בחו"ל, אין לך אלא מקומו ושתנו ומועדי ד' אשר באו לו בארץ ישראל דיינין ליה כאנשי א"י וכן להיפוך בשנה שדר בחו"ל ע"כ. והביא עוד מהגאון רבי ישראל זאב מינצברג זצ"ל מרבני ירושלים עיה"ק שנשאל מהאדמו"ר האמרי אמת מגור זצ"ל, שחשב פעם לקבוע דירתו חליפות בשנה, חצי שנה בא"י וחצי שנה בחו"ל. ונשאל ממנו מה יהיה אצלו חובת המועדות ופשיטה ליה מתשובת מהרי"ט זצ"ל הנזכר, ומה דנקט בלשונו קביעות דירה לשנה לאו דוקא והוא הדין לחצי שנה, דאל"כ למאן תרמיה עכ"ל. והנה הגם לפי דברי המהרי"ט זצ"ל הגי' יש מקום לומר ששנה דוקא, אבל שפיר מטעמי דאל"כ למאן תרמיה הוי עכ"פ ספק, והמקום מכריע כנ"ל, וכ"כ בשו"ת זקן אהרן (ח"ב סימן כו) עיי"ש. ולפיכך היותו הוא כאן כבר כמה חדשים ויש לו דירה משלו ובפרט שבדעתו לעקור דירתו מחו"ל לגמרי ולהשתקע ולדור בארץ ישראל בתמידות ע"כ פשוט אינו צריך לנהוג רק יום אחד כמו כאן בארץ ישראל.

2. בתשובת היכל הוראה ח"ב (הוראה כב) הוסיף מורינו הרב שליט"א, דאעפ"י שכתב המשנה ברורה (סימן קצו סק"ט) דכשנאכל אוכל חלב או גבינה והשנים בשר מצטרפין שהאוכל גבינה יכול לאכול מלחמם אע"פ שהוא מלוכלך בבשר אם יקנה פיו וידיחנו, א"כ משמע שאין צריך להקדים לאכול פת ואפילו אם קדמו לאכול בשר ג"כ מצטרפין, אך זה אינו דבריו המשנ"ב הגי' הם רק לגבי גבינה רכה, אבל אם אוכל גבינה קשה סובר המשנ"ב דאין מצטרפין, וז"ל שם: היות שהמנהג שלא לאכול בשר אחר גבינה קשה ע"י קינוח והדחה וכן מ"ח עד ט"ב שאין אוכלים בשר רק בסעודת מצוה ויש שנוהגין גם בזה ואוכלין רק מאכלי חלב כמו שכתב בסימן תקנ"א אותן שנוהגין מבשר ואוכלין חלב אין מצטרפין עם אוכלי בשר דהרי אין יכולין לאכול זה עם זה אלא אם כן אכלו כזית פת קודם שאוכלי בשר התחילו לאכול בשר בלחמם שאז עדיין היו יכולין לאכול ביד או שאחד מבני הסעודה אכל כזית לחם אחר שאינו מלוכלך לא בבשר ולא בחלב שזה מצרף את כולם שהרי כולם יכולים לאכול מלחמו. עכ"ל.

והנה ממש"כ המשנ"ב דהטעם דהאוכל חלב או גבינה רכה ושניים אוכלים בשר שמצטרפין לזימון הוא משום שהאוכל גבינה הרי יכול לאכול מלחמם אע"פ שהלחם מלוכלך בבשר אם יקנה פיו וידיחנו. משמע מדבריו דהטעם דמצטרפין הוא משום שיכול לאכול מלחמם תיכף אחרי הדחה, אולם באופן שאינם יכולים לאכול תיכף מלחמם כגון אלו שמקפידים שלא לאכול בשרי אחרי חלב רק כעבור שעה בוודאי שגם דעת המשנ"ב שאין מצטרפין, וכמו שמבואר בהמשך דברי המשנ"ב שם דאם אוכל גבינה קשה אין מצטרפין כי המנהג עכשיו שלא לאכול בשר אחר גבינה קשה ע"י קינוח והדחה.

3. בנימוק הדברים כתב מורינו הרב שליט"א בהיכל הוראה ח"ג (הוראה מד), דהנה מצאנו בהלכות בשר בחלב (יו"ד סימן צז) דאין ללוש עיסה בחלב שמא יבא לאכול עם בשר ואם לש כל הפת אסורה, אמנם אם יהיה דבר מועט כדי אכילה בבת אחת מותר. וכתב על זה בדרכי תשובה (סימן צז אות יז) דלדעת הרמ"א כל שיש בו כדי אכילת יום אחד ולא ישאר למחרתו הוי דבר מועט שמותר לאפותו גם בלי היכר.

ומעתה בנדון דידן כשלש את החלות בלי היכר עבד שפיר דמתחילה היה כוונתו שיהיה לו ליום אחד וזה מותר לאפות גם בלי היכר, ומכל מקום אמר לו מורינו הרב, שיעשה עכשיו היכר, ואף שכתב בגליון מהרש"א שם דלאחר שאפה לא יועיל לחקוק בו אותיות חלב כיון דכבר נאסר, כל זה באופן שלתחילה היתה האפיה באיסור אבל בנדון דידן שהאפיה היתה בהיתר שפיר מהני אם יחקוק עכשיו בפת שהיא בשו"ת כדי שלא יבואו לאכלה עם חלב.

ביני עמודי דגרסי דהיכל הוראה נשאלה שאלה אצל מורינו הרב שליט"א, מיהודי שהוא מומחה בטעימת יין והוא עובד ביקב עם הכשר, אולם מחמת מומחיותו בהבחנת טעמי היינות מביאים לו לטעום גם מיקבים אחרים ויש מהם יקבים שאינם כשרים ויש גם יקבים שיש שם פועלים מחללי שבת, ושאלתו אם מותר לו לטעום מן היינות ההם שהרי יינות אלו דינם כסתם יינם שלא נאסרו אלא בשתיה והוא לא יבלע את היין רק יטעום ויפלוט.

והשיבו מורינו הרב, דכיון דהמטרה של טעימת היין היא בשביל לדעת טעם היין אם הוא טוב או לא הרי זה אסור לטעום ואף שיינות שלנו יש לדון אם נאסרו בהנאה (עיין רמ"א יו"ד סימן קכג סעיף א') שהרי גויים בזמנינו אינם עובדי ע"ז ובפרט הישמעאלים מכל מקום הם אסורים בשתיה, וכל שנאסרו בשתיה אסורים גם בטעימה שמא יבא לשתותם וכדברי הרמ"א ביו"ד (סימן קח סעיף ה'), ועיין בפרמ"ג בשפ"ד (שם על הש"ך ס"ק כד) דכל איסור אכילה אסור לטועמו הן בלשון הן טועם ופולט מדרבנן אטו אכילה.

ואף אם היקב הוא של יהודי מחלל שבת רח"ל שגזרו על יינם שיהיה כיון נסך (עיין שו"ת אגרות משה יו"ד ח"ב סימן קלב) ויש שהתירו את יינו עכ"פ בהנאה משום שהוא כתינוקות שנשבו מ"מ נראה דאסור לטעום מיינם, חדא דביקבים אלו מוצי מידם שהיתה נגיעה של גויים כי אינם מקפידים על זה והגויים מצויים הרבה, ואפילו אם ידוע ודאי שלא נגע בו גוי אלא יהודים מחללי שבת רח"ל אף דיש שמתירים יינם בהנאה כבר כתבו הפוסקים וכ"כ בתשובות והנהגות (ח"ב סימן ת') שקשה להקל במחללי שבת המצויים כיום כיון שאדרבה עלולים לטעות וללמוד מהם כיון ששורש האיסור הוא משום קירוב וחיתון וזה שייך גם בתינוק שנשבה.

מילי דהוראה

הסעודה להחזיר את העציץ למקומו מחשש זורע וקוצר ועל זה אמר מורינו הגאב"ד שליט"א שבאמת יש מקום לחוש לדברי הגאון הנ"ל אם יעמידו הענפים בעציצים שיש בהם עפר שהם יכולים להשריש או בפרחים שעדיין לא נפתחו, כמו כן פרחים שנמצאים בעציץ והתחילו להוציא שרשים אסור לטלטלם ממקום למקום וכן להוציא אותם מן המים ולהחזירם (עיין שו"ע סי' ס"ו - ס"ח ובמשנה ברורה שם).

אודות מה שנתבקש מורינו הגאב"ד שליט"א מאחד מגדולי המורים פניה"ק ירושלים הגאון הגדול רבי אברהם דוד ליטמאנויץ שליט"א מרבני ועד הכשרות שעל יד העדה החרדית להעיר ולהאיר עיני הציבור על דבר מנהגן של ישראל שמעטרין בתיהם בציצים ופרחים ובענפי אילנות שיש להזהר שלא להעבירם ממקום למקום לדוגמא להוריד העציץ עם הפרחים מן השולחן בשעת האכילה ולאחר

הלכה והוראה בישראל

מכתב תשובה ממורינו הגאב"ד שליט"א בענין אכילת מאכלי בשר באותה סעודה עם מאכלי חלב בחג השבועות

והפר"ח היקל בשר עוף אחר גבינה לאכול ע"ש באות ט"ו וכבר נהגו להקל ע"י סילוק ובהמ"ז והיינו כל שאין גבינה קשה אבל גבינה קשה ראוי להחמיר שש שעות, עכ"ל. הרי דגם בגבינה רכה בעינן סילוק ובהמ"ז.

ויותר מפורש כתב הפרמ"ג במשב"ז ביו"ד (שם סק"ג) וז"ל: אבל בתר גבינה רכה ראיתי מקילין קצת וסומכין על קינוח והדחה ואפילו מאן דמחמיר מברך (בשבועות) ברכת המזון על סעודת חלב ומכניסין עצמן לאכול בשר אח"כ כיון שהוא גופא חומרא הבו דלא לוסף. ובהכרח שעיקר דעתו של המשנ"ב כהפרמ"ג ביו"ד דגם בגבינה רכה צריך להפסיק בברהמ"ז, ובסקט"ז שם רק העתיק דברי המג"א וע"ז הביא בשער הציון בשם הפרמ"ג דגם מש"כ המג"א הוא בגבינה רכה דוקא, ובאמת דאין הלכה כן אלא כמש"כ הוא עצמו בסקי"ז שצריך לזהר בזה כמו כל השנה דהיינו שיפסיק בבהמ"ז. [ועיין מש"כ א"א זקני בשו"ת משנה שכיר (ח"א סימן נט בדפוס הישן) מ"ש בביאור שיטת המג"א]. ואל תשיבני למה כתב המשנ"ב בסקט"ז דא"צ להפסיק [כדעת המג"א והפמ"ג באו"ח] אם באמת אין דעתו כן להלכה דאין זה תימה שכן דרכו של המשנ"ב שהרבה פעמים הוא מביא כמה דעות והוא סומך על מש"כ לבסוף או בס"ק שאחר זה את דעתו הלכה למעשה.

ואף שיודע אני שיש כמה מבני ארץ ישראל שסומכים על דברי המשנ"ב בסקט"ז ונוהגין לאכול בשר וחלב בסעודה אחת שמן הבאר ההיא ישקו כל העדרים וכמו שכתבתי בהיכל הוראה (ח"א הוראה ח') במילי דהוראה גודל יקרת ספר המשנה ברורה שהלכה כמותו בכל מקום, מכל מקום ככה"ג נראה לענ"ד דאין לנהוג כן דגם המשנ"ב עצמו לא פסק כן להלכה וכמש"כ.

ועל פי זה אני מורה לשואלים שאין לעשות כן אלא יעשו הפסק בברכת המזון ורק אחר כך יטלו ידיהם ויאכלו סעודת יו"ט בבשר.

רשמתי את אשר חנני השי"ת
משה בראנדסדארפער

בס"ד בבי מדרשא היכל הוראה ירושת"ו
ע"ד מה שנשאלתי כמה פעמים אודות חג השבועות שנוהגים לאכול בו מאכלי חלב אם אפשר לאכול מאכלי חלב ומאכלי בשר באותה סעודה וכידוע פסק המג"א (סימן תצד סק"ו) דמותר לאכול בסעודה אחת גבינה (לא קשה) עם בשר רק שיחליף המפה בין אכילת הגבינה לאכילת הבשר, וכן מבואר במשנ"ב (שם סקט"ז).

אמנם לפי מה שנראה מן הפוסקים בשו"ע (יו"ד סימן פט בש"ד סק"ה) דבסעודה אחת אסור לאכול בשר וחלב אפילו אם יפסיק ביניהם כל היום כולו נראה דאין לעשות כן ועיין במשנ"ב (סימן תצד סק"ז) שכתב בשם הפמ"ג דבשבועות צריך לזהר בענין מאכלי בשר וחלב בכל מה שנוהגין כל השנה כולה כמבואר ביו"ד (סימן פח וסימן פט) ושלא לצאת שכרם בהפסדם וכן הוא בחק יעקב (סימן תצד סק"א) דכתב ששומר נפשו ירחק מהם וכן הסכמת האחרונים שגם בחג השבועות יש לזהר כמו בכל השנה. וכן כתב בכף החיים (שם ס"ק סה).

אלא דיש להבין דלכאורה דברי המשנ"ב סתרי אהדדי דהרי בס"ק הקודם סקט"ז כתב דאין צריך להפסיק בברהמ"ז אלא יקנח פיו יפה וידית, ואילו בס"ק שאחר זה סקי"ז כתב דגם בחג השבועות צריך לזהר בכל מה שנוהגין כל השנה כולה כהכרעת כל הפוסקים שהבאנו לעיל, ע"כ נלענ"ד דבדאי דעתו להלכה כמו שכתב בסקי"ז שאין לאכול בשר וחלב בסעודה אחת ואחר שהביא דברי המג"א בס"ק ט"ז סמך על מה שכתב בס"ק שאחר זה שהרי בס"ק י"ז כתב כמה הלכות והנהגות ששייכים לחג השבועות על אף שאין שייכות ביניהם.

ואחר העיון נראה דצדקו הדברים דהנה מש"כ המשנ"ב בשער הציון (אות טו) בשם הפרמ"ג לחלק בין גבינה רכה לגבינה קשה הוא על פי דברי הפמ"ג באו"ח שם (א"א סק"ו) שהעתיק דברי הב"י והת"ח אמנם הפרמ"ג עצמו ביו"ד סימן פ"ט כתב להדיא הלכה למעשה דגם בגבינה רכה צריך להפסיק בברכת המזון שכתב בשפ"ד (אות טז) וז"ל: עיין ש"ך ושאר אחרונים החמירו בשש שעות כזוהר

זמני קבלת קהל במרכז "היכל הוראה" בירושלים רח' הרב זוננפלד 3 טל' 02-5322775

מוצאי שבת ומוצאי יו"ט מחצית שעה אחרי זמן ר"ת למשך שעה	שבת ויו"ט משעה קודם השקיעה עד רבע שעה קודם השקיעה	ערש"ק וערב יו"ט לפנה"צ 11:00 עד 1:00 ומשעה קודם הדח"נ עד הדח"נ	א-ה מהשעה 10:00 לפנה"צ עד 9:00 בערב
---	---	--	-------------------------------------

ע"פ תקנת רבינו מרן ה"קנה בשם"י ע"ש שאלות דחופות או שאינה סובלת דחוי, בכל עת וזמן בימים ובלילות.
בית בנו הדומ"ץ
הרה"ג שמעון עוזר בראנדסדארפער שליט"א כמה דקות מההיכל
רחוב רבינו גרשום 5 (כניסה א' קומה 2) י-ם פל' 0527155774
טל' 053-3111159
בית מורינו הגאב"ד שליט"א
מעל בנין היכל הוראה
טל' 02-5370033

יחשלים	יחסי
בית שמש	קרית ספר
ביתר	כרמיאל
בי ברק	טבריה
טל סטון	צפת
אשדוד	אור הגנוז
חצור	נוף הגליל
תעננה	

איגוד הרבנים
תלמידי היכל הוראה
בארה"ק העונים
לשואלים דבר ה'
זו הלכה